

ΛΙΤΣΑ ΨΑΡΑΥΤΗ

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

- Μεγάλο Σάββατο, και η κυρία Δέσποινα παρακολουθεί από το παράθυρό της τον Κωνσταντή, ένα δωδεκάχρονο αγόρι από την Αλβανία, που πουλά μικροαντικείμενα στους οδηγούς των αυτοκινήτων που σταματούν στα φανάρια. Το βράδυ το παιδί βρίσκει καταφύγιο στην είσοδο της πολυκατοικίας όπου μένει η κυρία Δέσποινα για να προφυλαχτεί από τη βροχή. Εκείνη τον περιμαζεύει και τον φροντίζει. Υστερα φεύγει για να παρακολουθήσει τη λειτουργία της Ανάστασης και επιστρέφει βιαστικά στο σπίτι για να γιορτάσει μαζί με τον Κωνσταντή.

ΘΕΜΑ - ΠΡΟΣΩΠΑ

- Η εκμετάλλευση των ανηλίκων και η μοναξιά είναι στίγματα των σύγχρονων κοινωνιών, ιδιαίτερα των μεγάλων αστικών κέντρων. Το πρόβλημα της παραμέλησης και της εκμετάλλευσης των ανηλίκων αλλά και η μοναξιά και η αλλοτρίωση που βιώνουν πολλοί άνθρωποι στις μεγαλουπόλεις.
- Στο διήγημα αυτό πρωταγωνιστικά πρόσωπα είναι ο Κωνσταντής και η κυρά-Δέσποινα, ενώ γίνεται απλή αναφορά στον Αντωνάκη και τους γονείς του, στους οδηγούς των αυτοκινήτων, στους τσιγγάνους των φαναριών και στους γονείς του Κωνσταντή.

ΔΟΜΗ

Ενότητα 1: «Μόλις το φανάρι... κοντά στα δώδεκα». Η κυρία Δέσποινα και το παιδί των φαναριών.

Ενότητα 2: «Βράδιασε, άναψαν τα φώτα.... μαζί τη μαγειρίτσα.» Η φιλοξενία της μοναχικής γυναίκας στο παιδί των φαναριών.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

- Η κυρία Δέσποινα είναι ένας μοναχικός άνθρωπος που παρατηρεί τον κόσμο από το παράθυρο του σπιτιού της. Το επρταστικό κλίμα των ημερών μεγενθύνει τη μοναξιά της και η εμφάνιση του Κωνσταντή έρχεται ως μάννα εξ ουρανού να καλύψει την ανάγκη της για επικοινωνία. Ο τρόπος, βέβαια, με τον οποίο συμπεριφέρεται στο παιδί αποδεικνύει ότι τα κίνητρά της δεν είναι μόνο ωφελισμιστικά. Η περιποίηση και η στοργή που επιφυλάσσει στον Κωνσταντή φανερώνουν άνθρωπο συμπονετικό και ευαίσθητο στη δυστυχία των άλλων.
- Ο Κωνσταντής είναι ένα ταλαιπωρημένο παιδί που βιώνει καθημερινά το σκληρό πρόσωπο της ζωής. Για τους οδηγούς των αυτοκινήτων είναι μια ενοχλητική παρουσία που τους φέρνει σε αμηχανία, για τον περισσότερο κόσμο είναι αδιάφορος, για άλλους εύκολο θύμα προς εκμετάλλευση. Είναι λογικό, λοιπόν, να αμφισβητεί τις αγνές προθέσεις της κυρίας Δέσποινας, όπως εξίσου λογικό είναι να δελεάζεται από τη μυρωδιά του φαγητού και τη ζέστη του διαμερίσματος.

ΧΡΟΝΟΣ/ ΤΟΠΟΣ

- Ο χρόνος δηλώνεται ξεκάθαρα: είναι Μεγάλο Σάββατο.
- Ο τόπος είναι προφανώς κάποια μεγαλούπολη, συμπέρασμα που συνάγεται από την κίνηση στους δρόμους και την παρουσία παιδιών των φαναριών. Η εκμετάλλευση της παιδικής εργασίας με αυτόν τον τρόπο είναι φαινόμενο που συναντάται στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- Πιο συγκεκριμένη τποική αναφορά είναι ο αριθμός 12 της οδού Αγίου Δημητρίου, όπου βρίσκεται το διαμέρισμα της κυρίας Δέπσοινας.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

- Αφήγηση(«το αγόρι μάζεψε την πραγματεια του....και λίγα κατοστάρικα»)
- Περιγραφή(«Μόλις το φανάρι γινόταν πράσινο... Που έπεφτε από το πρωί»)
- Διάλογος
- Σχόλιο του αφηγητή(«ποιος ξέρει τι είχαν δει τα μάτια του...»)

ΓΛΩΣΣΑ/ ΥΦΟΣ/ ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

- Η γλώσσα του κειμένου είναι απλή, κατανοητή
- Το ύφος του κειμένου είναι άμεσο, απλό, φυσικό.
- Εκφραστικά μέσα:
- Μεταφορά(«τ' αυτοκίνητα χιμούσαν»)
- Προσωποποίηση(«το φεγγάρι, ασημένιο, κυνηγιόταν με τα σύννεφα στον ουρανό»)
- Ειρωνεία(«και πόσα είχε διδαχθεί από τη «φιλανθρωπία των ανθρώπων»»)
- Υπερβολή(«δεν άφησε ούτε ψίχουλο»)
- Αποσιώπηση(«Ελα μέσα να ζεσταθείς...»)
- Ασύνδετο
- Εικόνες- οπτικές, οσφρητικές, ακουστικές.

ΜΗΝΥΜΑ

- Το παράδειγμα του Κωνσταντή αντιπροσωπεύει την απάνθρωπη πραγματικότητα που βιώνουν εκατομμύρια παιδιών στο σύγχρονο κόσμο, τα οποία όχι μόνο στερούνται της κάλυψης βασικών αναγκών τους, αλλά υποχρεώνονται να δουλέψουν υπό άθλιες συνθήκες σε επικίνδυνες συχνά εργασίες. Στην περίπτωση του Κωνσταντή το πρόβλημα έχει δύο όψεις, καθώς είναι παιδί ξένης εθνικότητας και υφίσταται επιπλέον τις αρνητικές επιπτώσεις αυτού του δεδομένου.
- Για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου φαινομένου της παραμέλησης και εκμετάλλευσης ανηλίκων, η UNICEF σε συνεργασία με την πολωνική κυβέρνηση κατάρτισε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τον πρώτο παγκόσμιο νομικά δεσμευτικό κώδικα για τα δικαιώματα που όλα τα παιδιά πρέπει να απολαμβάνουν. Η Σύμβαση θέτει στοιχειώδεις αρχές για την ευημερία των παιδιών σε όλον τον κόσμο και αποτελείται από 54 άρθρα. Υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και τέθηκε σε ισχύ το 1990.